

სდასუ

საქართველოს დავით აღმაშენებლის სახელობის უნივერსიტეტი

საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამა

„სამართალი“

- ფაკულტეტი:** სამართლის
- სწავლების საფეხური:** აკადემიური უმაღლესი განათლების პირველი საფეხური
- კვალიფიკაციათა ჩარჩოს დონე** კვალიფიკაციათა ეროვნული ჩარჩოს VI დონე
- ფართო სფერო:** ბიზნესი, ადმინისტრირება და სამართალი
Business, Administration and Law
- ვიწრო სფერო:** სამართალი (Law)
- დეტალური სფერო:** სამართალი (Law)
- სწავლების ენა:** ქართული
- მისანიჭებელი კვალიფიკაცია:** სამართლის ბაკალავრი
Bachelor of Laws
- პროგრამის ხაგრძლივობა:** 4 წელი (8 სემესტრი)
- პროგრამის მოცულობა კრედიტებში:** 240 კრედიტი
- პროგრამაზე სწავლის წინაპირობა:** პროგრამაზე სწავლის უფლება აქვს სრული ზოგადი განათლების მქონე პირს ერთიანი ეროვნული გამოცდების წარმატებით ჩაბარების, შიდა/გარე მობილობის განხორციელების და ერთიანი ეროვნული გამოცდების ჩაბარების გარეშე საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.
- პროგრამის ხელმძღვანელი:** პროფესორი თამარ სადრაძე

პროგრამის მიზანი

საგანმანათლებლო პროგრამის მიზანია შესძინოს სტუდენტს: ფართო თეორიული ცოდნა ეროვნული სამართლის არსის, ძირითადი პრინციპების, სამართლის სისტემის ძირითადი თავისებურებების, სამართლის თეორიების, ასევე ქართული და რომის სამართლის ისტორიული წყაროების შესახებ; მისცეს საფუძვლიანი ცოდნა საჯარო, კერძო, სისხლის და საერთაშორისო სამართლის სფეროში.

გამოუმუშავოს სტუდენტს: სამართლებრივ საკითხებზე გადაწყვეტილების მიღებისა და მისი დასაბუთების, იურიდიული ხასიათის დოკუმენტებზე მუშაობის, სამართლებრივი ანალიზის საფუძველზე შესაბამისი დასკვნების ჩამოყალიბების, ინფორმაციის მშობლიურ და ინგლისურ ენაზე მოძიებისა და იურიდიული ტერმინოლოგიის გამოყენებით, ზეპირი და წერიტი ფორმით, თანამედროვე საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენებით გადაცემის, პრაქტიკული საქმიანობისას ეთიკური ნორმების დაცვით და სამართლიანობის, ადამიანის უფლებების, სოციალური და დემოკრატიული ფასეულობების გათვალისწინებით მოქმედების და ცოდნის მუდმივად განახლებისა და საკუთარი და სხვების განვითარებაზე ორიენტირებული საქმიანობის წარმართავის უნარი.

პროგრამის სწავლის შედეგები

<p>ცოდნა და გაცნობიერება</p>	<p><u>აღწერს:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ სამართლის არსს, ნიშნებს, ფუნქციებს, სამართლის ძირითად პრინციპებს და ფუნდამენტურ მახასიათებლებს, ქართული სამართლის სისტემის ძირითად თავისებურებებს, ქართული სამართლის ისტორიულ წყაროებს, ძველი ქართული სამართლის დარგებსა და ინსტიტუტებს, რომის სამართლის წყაროებს, რომის სამართლის ცალკეული დარგების თავისებურებებს. ▪ სახელმწიფო მოწყობისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის საკითხებს, მათ ურთიერთმიმართებას; ადამიანის ძირითად უფლებებსა და თავისუფლებებს; პიროვნების სამართლებრივ სტატუსს; საერთაშორისო საჯარო სამართლის არსს, ძირითად პრინციპებსა და ინსტიტუტებს; საერთაშორისო სამართლებრივი პასუხისმგებლობის მექანიზმებს; თანაფარდობას საერთაშორისო და შიდა სამართალს შორის; ადმინისტრაციული სამართლის არსს, პრინციპებს, საჯარო მმართველობის კონსტიტუციურ საფუძვლებს, საჯარო მმართველობის პრინციპებს, ორგანიზაციული მოწყობის ფორმებს; ადმინისტრაციული წარმოების არსს, სახეებსა და ადმინისტრაციული ორგანოების საქმიანობის ფორმებს;
-------------------------------------	--

	<p>ადმინისტრაციული სამართალწარმოების არსს, ძირითად პრინციპებს, სტადიებსა და საქმის განხილვის თავისებურებებს.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ სამოქალაქო სამართლის არსს, მიზნებს, სისტემას, პრინციპებს, სამოქალაქო სამართლის წყაროებს, სამოქალაქო კანონმდებლობას, სამოქალაქო სამართლებრივი ურთიერთობების ცნებას და მის შემადგენელ ელემენტებს; სანივთო სამართლის არსს, სტრუქტურას, ძირითად პრინციპებს, ურთიერთობათა რეგულირების წესებს; სახელშეკრულებო სამართლებრივ ინსტიტუტებს, სახელშეკრულებო სამართლის ფუნქციას; კანონისმიერი ვალდებულებით ურთიერთობების არსს, სტრუქტურას, ძირითად პრინციპებს, კანონისმიერვალდებულებით ურთიერთობათა რეგულირების წესებს; საოჯახო და მემკვიდრეობით სამართლებრივ ურთიერთობათა რეგულირების წესებსა და თავისებურებებს; შრომის სამართლის ძირითად პრინციპებს, შრომის სამართლებრივი ურთიერთობების მონაწილეთა უფლება-მოვალეობებს და სადაო ურთიერთობების გადაწყვეტის სამართლებრივ გზებს; საკორპორაციო სამართლის არსს, პრინციპებს, ქართული საკორპორაციო სამართლის ძირითად ინსტიტუტებს; კორპორაციულ-სტრუქტურული საქმიანობის განხორციელების ძირითად პრინციპებს და თავისებურებებს; სამოქალაქო სამართალწარმოების ძირითად პრინციპებს, სტადიებსა და სასამართლოში სამოქალაქო საქმის განხილვის თავისებურებებს. ▪ სისხლის სამართლის არსს, პრინციპებს, მიზნებსა და ამოცანებს, დანაშაულის არსს, სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობის თავისებურებებს, სასჯელის სახეებს, სასჯელის დანიშვნის თავისებურებებს, სისხლის სამართალწარმოების ძირითად პრინციპებს, ინსტიტუტებს, პროცესის მონაწილე მხარეთა უფლებებსა და ვალდებულებებს, სასამართლოში საქმის განხილვის სტადიებსა და თავისებურებებს.
<p>უნარი</p>	<p>II. საჯარო, კერძო ან სისხლის სამართლის სფეროში მიღებული საფუძვლიანი ცოდნის საფუძველზე ამოიცნობს არსებულ პრობლემებს და სტანდარტული და/ან უახლესი მეთოდების გამოყენებით ახდენს მათი გადაწყვეტის შესაბამისი გზების შემუშავებას.</p> <p>III. აიდენტიფიცირებს სამართლებრივ პრობლემებს და მათი გადაწყვეტისათვის მოიძიებს, განმარტავს და იყენებს შესაბამის ნორმატიულ საფუძველებს;</p>

	<p>IV. ადგენს იურიდიული ხასიათის დოკუმენტებს საკონსტიტუციო, ადმინისტრაციული, კერძო და სისხლის სამართალწარმოების პროცესში; ადგენს ინდივიდუალურ და ნორმატიულ სამართლებრივ აქტებს, ადმინისტრაციულ და კერძოსამართლებრივ ხელშეკრულებებს;</p> <p>V. ანალიზებს საკონსტიტუციო, ადმინისტრაციული, კერძო და სისხლის სამართლის სფეროში არსებულ პრობლემებს, სახავს მათი გადაწყვეტის შესაბამის გზებს და აყალიბებს საკუთარ სამართლებრივად დასაბუთებულ დასკვნას შერჩეული მიდგომის დასასაბუთებლად;</p> <p>VI. თანამედროვე საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენებით ახდენს საჯარო, კერძო ან სისხლის სამართლის სფეროში საჭირო ინფორმაციის-მეცნიერების სიახლეების, საკანონმდებლო ცვლილებებისა და სასამართლო პრაქტიკის მოძიებას ქართულ ან/და ინგლისურ ენებზე და განახლებული ცოდნით, იურიდიული ტერმინოლოგიის გამოყენებით მოძიებული ინფორმაციის თაობაზე ამყარებს კომუნიკაციას ზეპირი და წერიტი ფორმით.</p>
<p>პასუხისმგებლობა და ავტონომიურობა</p>	<p>VII. იცავს იურისტის ეთიკური და პროფესიული ქცევის ნორმებს და სამართალწარმოების პროცესში მოქმედებს ადამიანის უფლებების, სოციალური და დემოკრატიული ღირებულებების გათვალისწინებით;</p> <p>VIII. ავლენს საკუთარი ცოდნის მუდმივი განახლების უნარს;</p> <p>IX. წარმართავს თავის და სხვების განვითარებაზე ორიენტირებულ საქმიანობას ინდივიდუალური და გუნდური მუშაობის პრინციპების დაცვით.</p>

პროგრამის მიზნების და სწავლის შედეგების რუკა

<p>პროგრამის მიზნები</p>	<p>სწავლის შედეგები</p>
---------------------------------	--------------------------------

	(ცოდნა და გაცნობიერება, უნარი, პასუხისმგებლობა და ავტონომიურობა)
<p><i>პროგრამის მიზანია:</i> შესძინოს სტუდენტს ფართო თეორიული ცოდნა ეროვნული სამართლის არსის, ძირითადი პრინციპების, სამართლის სისტემის ძირითადი თავისებურებების, სამართლის თეორიების, ასევე ქართული და რომის სამართლის ისტორიული წყაროების შესახებ.</p> <p>შესძინოს სტუდენტს საფუძვლიანი ცოდნა საჯარო, კერძო, სისხლის და საერთაშორისო სამართლის სფეროში.</p>	<p>I. აღწერს:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ სამართლის არსს, ნიშნებს, ფუნქციებს, სამართლის ძირითად პრინციპებს და ფუნდამენტურ მახასიათებლებს, ქართული სამართლის სისტემის ძირითად თავისებურებებს, ქართული სამართლის ისტორიულ წყაროებს, ძველი ქართული სამართლის დარგებსა და ინსტიტუტებს, რომის სამართლის წყაროებს, რომის სამართლის ცალკეული დარგების თავისებურებებს. ▪ სახელმწიფო მოწყობისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის საკითხებს, მათ ურთიერთმიმართებას; ადამიანის ძირითად უფლებებსა და თავისუფლებებს; პიროვნების სამართლებრივ სტატუსს; საერთაშორისო საჯარო სამართლის არსს, ძირითად პრინციპებსა და ინსტიტუტებს; საერთაშორისო სამართლებრივი პასუხისმგებლობის მექანიზმებს; თანაფარდობას საერთაშორისო და შიდა სამართალს შორის; ადმინისტრაციული სამართლის არსს, პრინციპებს, საჯარო მმართველობის კონსტიტუციურ საფუძვლებს, საჯარო მმართველობის პრინციპებს, ორგანიზაციული მოწყობის ფორმებს; ადმინისტრაციული წარმოების არსს, სახეებსა და ადმინისტრაციული ორგანოების საქმიანობის ფორმებს; ადმინისტრაციული სამართალწარმოების არსს, ძირითად პრინციპებს, სტადიებსა და საქმის განხილვის თავისებურებებს. ▪ სამოქალაქო სამართლის არსს, მიზნებს, სისტემას, პრინციპებს, სამოქალაქო სამართლის წყაროებს, სამოქალაქო კანონმდებლობას, სამოქალაქო სამართლებრივი ურთიერთობების ცნებას და მის შემადგენელ ელემენტებს; სანივთო სამართლის არსს, სტრუქტურას, ძირითად პრინციპებს, ურთიერთობათა რეგულირების წესებს; სახელშეკრულებო სამართლებრივ ინსტიტუტებს, სახელშეკრულებო

	<p>სამართლის ფუნქციას; კანონისმიერი ვალდებულებით ურთიერთობების არსს, სტრუქტურას, ძირითად პრინციპებს, კანონისმიერვალდებულებით ურთიერთობათა რეგულირების წესებს; საოჯახო და მემკვიდრეობით სამართლებრივ ურთიერთობათა რეგულირების წესებსა და თავისებურებებს; შრომის სამართლის ძირითად პრინციპებს, შრომის სამართლებრივი ურთიერთობების მონაწილეთა უფლება-მოვალეობებს და სადაო ურთიერთობების გადაწყვეტის სამართლებრივ გზებს; საკორპორაციო სამართლის არსს, პრინციპებს, ქართული საკორპორაციო სამართლის ძირითად ინსტიტუტებს; კორპორაციულ-სტრუქტურული საქმიანობის განხორციელების ძირითად პრინციპებს და თავისებურებებს; სამოქალაქო სამართალწარმოების ძირითად პრინციპებს, სტადიებსა და სასამართლოში სამოქალაქო საქმის განხილვის თავისებურებებს.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ სისხლის სამართლის არსს, პრინციპებს, მიზნებსა და ამოცანებს, დანაშაულის არსს, სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობის თავისებურებებს, სასჯელის სახეებს, სასჯელის დანიშვნის თავისებურებებს, სისხლის სამართალწარმოების ძირითად პრინციპებს, ინსტიტუტებს, პროცესის მონაწილე მხარეთა უფლებებსა და ვალდებულებებს, სასამართლოში საქმის განხილვის სტადიებსა და თავისებურებებს.
<p>პროგრამის მიზანია: სტუდენტს გამოუმუშავოს სამართლებრივ საკითხებზე გადაწყვეტილების მიღებისა და მისი დასაბუთების უნარი.</p>	<p>II. საჯარო, კერძო ან სისხლის სამართლის სფეროში მიღებული საფუძვლიანი ცოდნის საფუძველზე ამოიცნობს არსებულ პრობლემებს და სტანდარტული და/ან უახლესი მეთოდების გამოყენებით ახდენს მათი გადაწყვეტის შესაბამისი გზების შემუშავებას;</p> <p>III. აიდენტიფიცირებს სამართლებრივ პრობლემებს და მათი გადაწყვეტისათვის მოიძიებს, განმარტავს და იყენებს შესაბამის ნორმატიულ საფუძველებს;</p>
<p>პროგრამის მიზანია: სტუდენტს გამოუმუშავოს იურიდიული</p>	<p>IV. ადგენს იურიდიული ხასიათის დოკუმენტებს საკონსტიტუციო, ადმინისტრაციული, კერძო და სისხლის სამართალწარმოების პროცესში; ადგენს</p>

<p>ხასიათის დოკუმენტებზე მუშაობის უნარი.</p>	<p>ინდივიდუალურ და ნორმატიულ სამართლებრივ აქტებს, ასევე ადმინისტრაციულ და კერძოსამართლებრივ ხელშეკრულებებს.</p>
<p>პროგრამის მიზანია: სტუდენტს გამოუმუშავოს სამართლებრივი ანალიზის საფუძველზე შესაბამისი დასკვნების ჩამოყალიბების უნარი.</p>	<p>V. ანალიზებს საკონსტიტუციო, ადმინისტრაციული, კერძო და სისხლის სამართლის სფეროში არსებულ პრობლემებს, სახავს მათი გადაწყვეტის შესაბამის გზებს და აყალიბებს საკუთარ სამართლებრივად დასაბუთებულ დასკვნას შერჩეული მიდგომის დასასაბუთებლად.</p>
<p>პროგრამის მიზანია: სტუდენტს გამოუმუშავოს ინფორმაციის მშობლიურ და ინგლისურ ენაზე მოძიებისა და იურიდიული ტერმინოლოგიის გამოყენებით, ზეპირი და წერიტი ფორმით, თანამედროვე საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენებით გადაცემის უნარი.</p>	<p>VI. თანამედროვე საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენებით ახდენს საჯარო, კერძო ან სისხლის სამართლის სფეროში საჭირო ინფორმაციის - მეცნიერების სიახლეების, საკანონმდებლო ცვლილებებისა და სასამართლო პრაქტიკის მოძიებას ქართულ ან/და ინგლისურ ენებზე და განახლებული ცოდნით, იურიდიული ტერმინოლოგიის გამოყენებით მოძიებული ინფორმაციის თაობაზე ამყარებს კომუნიკაციას ზეპირი და წერიტი ფორმით.</p>
<p>პროგრამის მიზანია: სტუდენტს გამოუმუშავოს პრაქტიკული საქმიანობისას ეთიკური ნორმების დაცვით და სამართლიანობის, ადამიანის უფლებების, სოციალური და დემოკრატიული ფასეულობების გათვალისწინებით მოქმედების უნარი.</p>	<p>VII. იცავს იურისტის ეთიკური და პროფესიული ქცევის ნორმებს და სამართალწარმოების პროცესში მოქმედებს ადამიანის უფლებების, სოციალური და დემოკრატიული ღირებულებების გათვალისწინებით.</p>
<p>პროგრამის მიზანია: სტუდენტს გამოუმუშავოს ცოდნის მუდმივად განახლების უნარი.</p>	<p>VIII. ავლენს საკუთარი ცოდნის მუდმივი განახლების უნარს.</p>
<p>პროგრამის მიზანია: სტუდენტს გამოუმუშავოს საკუთარი და სხვების განვითარებაზე ორიენტირებული საქმიანობის წარმართვის უნარი.</p>	<p>IX. წარმართავს თავის და სხვების განვითარებაზე ორიენტირებულ საქმიანობას ინდივიდუალური და გუნდური მუშაობის პრინციპების დაცვით.</p>

საგანმანათლებლო პროგრამის მოცულობა

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამა აგებულია ECTS კრედიტების საფუძველზე, ორიენტირებულია სტუდენტზე და ემყარება სტუდენტის აკადემიურ დატვირთვას, რომელის საჭიროა პროგრამით დასახული მიზნების მისაღწევად. პროგრამის ხანგრძლივობა 4 აკადემიური წელი ანუ 8 სემესტრია და მოიცავს 240 კრედიტს (1 კრედიტი = 25 საათი; პროგრამის 240 კრედიტი= 6000 სთ).

პროგრამის ფარგლებში სტუდენტის დატვირთვა ითვალისწინებს საკონტაქტო და დამოუკიდებელ საათებს და მოიცავს: სასწავლო კურსებს (ლექციები, პრაქტიკული მუშაობა (სამუშაო ჯგუფში მუშაობა, სემინარი და სხვ. შუალედური და დასკვნითი გამოცდების მომზადება-ჩაბარება), საბაკალავრო ნაშრომს (მომზადება და დაცვა). სემესტრის განმავლობაში სტუდენტმა უნდა დაძლიოს 30 კრედიტი (30 კრედიტი = 750 სთ., ხოლო წელიწადში - 60 კრედიტი, თუმცა, პროგრამის სპეციფიკიდან და სტუდენტის ინდივიდუალური დატვირთვიდან გამომდინარე, წელიწადში კრედიტების რაოდენობა შეიძლება იყოს 60-ზე ნაკლები ან მეტი, მაგრამ არა უმეტეს 75-ისა.

პროგრამის სტრუქტურა

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამა შედგება: **თავისუფალი (სავალდებულო) კომპონენტის** - 25 ECTS; **ძირითადი სწავლის სფეროს სავალდებულო კომპონენტი** -166 ECTS, მათ შორის: საბაზისო სასწავლო კურსები - 15 ECTS; საჯარო სამართლის მოდული - 45 ECTS; კერძო სამართლის მოდული - 50 ECTS; სისხლის სამართლის მოდული - 28 ECTS; პრაქტიკული კომპონენტი შეთავაზებული სამი სასწავლო კურსიდან (15 ECTS) სტუდენტმა სავალდებულოდ უნდა აირჩიოს - 5 ECTS; ძირითადი სფეროს სავალდებულო სასწავლო კურსები - 15 ECTS; საბაკალავრო ნაშრომი - 8 ECTS; **ძირითადი სწავლის სფეროს არჩევითი სასწავლო კურსები** - 200 ECTS; მათ შორის: საბაზისო სასწავლო კურსები - 23 ECTS; საჯარო სამართლის მოდულის არჩევითი სასწავლო კურსები - 91 ECTS, მათ შორის საკონსტიტუციო სამართლის მიმართულებით - 20 ECTS, ადმინისტრაციული სამართლის მიმართულებით - 37 ECTS, საერთაშორისო სამართლის მიმართულებით -34 ECTS; კერძო სამართლის მოდულის არჩევითი სასწავლო კურსები - 48 ECTS, სისხლის სამართლის მოდულის არჩევითი სასწავლო კურსები - 38 ECTS; **თავისუფალი (არჩევითი) კომპონენტი** - 25 ECTS. სტუდენტმა არჩევითი სასწავლო კურსებით უნდა დააგროვოს 49 ECTS. მათ შორის 29 ECTS ძირითადი სწავლის სფეროს

არჩევითი სასწავლო კურსებით, შეთავაზებული 200 ECTS - დან. 20 ECTS სტუდენტმა შეიძლება დააგროვოს თავისუფალი კომპონენტის არჩევითი სასწავლო კურსებით, იმავე საფეხურის სხვა პროგრამებიდან შესწავლის წინაპირობების გათვალისწინებით ან ძირითადი სწავლის სფეროს არჩევითი სასწავლო კურსებით.

თავისუფალი (სავალდებულო) კომპონენტით გათვალისწინებული ინგლისური ენის სასწავლო კურსი მიმართულია ინგლისური ენის შესწავლასა და ინგლისურ ენაზე კომუნიკაციის უნარის განვითარებაზე, ასევე ინგლისურენოვანი წყაროების მოძიებასა და სწავლების პროცესში ფართოდ გამოყენებაზე. ინგლისური ენის შესწავლა სავალდებულოა 20 კრედიტის ფარგლებში 4 სასწავლო სემესტრის განმავლობაში; ICT წიგნიერება-5 კრედიტი, ორიენტირებულია თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით ინფორმაციის მოძიების, საკომუნიკაციო უნარების ათვისებისა და სწავლების პროცესში ფართოდ გამოყენებაზე.

ძირითადი სწავლის სფეროს სავალდებულო სასწავლო კომპონენტის - 166 ECTS, მათ შორის: საბაზისო სასწავლო კურსებს დათმობილი აქვს - **15 ECTS**. ამ კომპონენტის ათვისებით სტუდენტი შეიძენს ფართო თეორიულ ცოდნას სამართლის ძირითადი ცნებების, თეორიების, კატეგორიების, მეთოდებისა და სტადიების შესახებ, სამართლის ფუნქციების, სამართლის ნორმის სახეების, სტრუქტურის, სამართლებრივი ურთიერთობის ელემენტების, იურიდიული ფაქტების, სამართლის ნორმის შეფარდების სტადიების, სამართლებრივი პასუხისმგებლობის საფუძვლების შესახებ, ასევე ქართული და სამართლის ისტორიული წყაროების, ძველი ქართული სამართლის დარგებისა და ინსტიტუტების, რომის სამართლის განვითარებისა და მსოფლიო სამართლებრივი აზროვნების ჩამოყალიბებაში (მათ შორის საქართველოს), რომის სამართლის გავლენის შესახებ.

სპეციალობის საბაზისო სასწავლო კურსები გამოუმუშავებს სტუდენტს დარგობრივი დისციპლინების დაუფლებისათვის სამართლებრივი კატეგორიებით აზროვნების საწყის უნარებს, ასევე ძველი ქართული სამართლის წყაროების მოძიების, მათზე მუშაობის, საკითხის შეფასების, ანალიზის, მსჯელობის და დასაბუთების უნარს.

საჯარო სამართლის მოდული ორიენტირებულია: შესძინოს საფუძვლიანი ცოდნა საჯარო სამართლის სფეროში, გამოუმუშავოს შეძენილი ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების, არსებული სამართლებრივი პრობლემის ამოცნობის, გადაწყვეტისა და შესაბამისი სამართლებრივი დასკვნის ჩამოყალიბების, იურიდიული ტერმინოლოგიის გამოყენებით, ზეპირი და წერილი ფორმით კომუნიკაციის, ცოდნის მუდმივი განახლების, თავისი და სხვების განვითარებაზე ორიენტირებული საქმიანობის წარნართვის უნარი.

მოდულის ათვისების შემდეგ სტუდენტი:

აღწერს: სახელმწიფო მოწყობისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის საკითხებს, მათ ურთიერთმიმართებას; ადამიანის ძირითად უფლებებსა და თავისუფლებებს; პიროვნების

სამართლებრივ სტატუსს; საერთაშორისო საჯარო სამართლის არსს, ძირითად პრინციპებსა და ინსტიტუტებს; საერთაშორისო სამართლებრივი პასუხისმგებლობის მექანიზმებს; თანაფარდობას საერთაშორისო და შიდა სამართალს შორის; ადმინისტრაციული სამართლის არსს, პრინციპებს, საჯარო მმართველობის კონსტიტუციურ საფუძვლებს, საჯარო მმართველობის პრინციპებს, ორგანიზაციული მოწყობის ფორმებს; ადმინისტრაციული წარმოების არსს, სახეებსა და ადმინისტრაციული ორგანოების საქმიანობის ფორმებს; ადმინისტრაციული სამართალწარმოების არსს, ძირითად პრინციპებს, სტადიებსა და საქმის განხილვის თავისებურებებს.

აიდენტიფიცირებს საჯარო სამართლის სფეროში არსებულ სამართლებრივ პრობლემებს და მოიძიებს მათი გადაწყვეტისათვის ნორმატიულ საფუძვლებს, განმარტავს და იყენებს მათ;

ადმინისტრაციული სამართალწარმოებისას ადგენს იურიდიული შინაარსის დოკუმენტებს (საჩივარი, სარჩელის და ა.შ.), ასევე ინდივიდუალურ და ნორმატიულ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტებსა და ადმინისტრაციულ ხელშეკრულებებს;

არჩევს და იყენებს შესაბამის პროცესუალურ და მატერიალურ ნორმებს საჯაროსამართლებრივი მოქმედებების განხორციელებისას;

ახდენს საჯარო სამართლის სფეროში ქართულ და ინგლისურ ენაზე საჭირო ინფორმაციის, მათ შორის საკანონმდებლო ცვლილებების, სასამართლო პრაქტიკის, მეცნიერების სიახლეების მოძიებას, აანალიზებს საჯარო სამართლის სფეროში არსებულ სამართლებრივ პრობლემებს, ავითარებს მათი გადაწყვეტის შესაბამის მიდგომებს და განახლებული ცოდნის საფუძველზე საკუთარი სამართლებრივი დასკვნების თაობაზე, იურიდიული ტერმინოლოგიის გამოყენებით, გადაცემს ზეპირი და წერილობითი ფორმით.

იცავს იურისტის საქმიანობის ეთიკის ფარგლებს და ადმინისტრაციული და კონსტიტუციური სამართალწარმოებისას ინდივიდთა უფლებების განხორციელებასას მოქმედებს სამართლიანობის, ადამიანის უფლებების, სოციალური და დემოკრატიული ფასეულობების გათვალისწინებით.

ავლენს ცოდნს მუდმივი განახლების უნარს;

წარმართავს თავისი და სხვების განვითარებაზე ორიენტირებულ საქმიანობას, ინდივიდუალური და გუნდური მუშაობის პროცესში.

კერძო სამართლის მოდული ორიენტირებულია საფუძვლიანად შეასწავლოს სტუდენტს სამოქალაქო სამართალი და გამოუმუშაოს მიღებული ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების, სფეროში არსებული სამართლებრივი პრობლემის გადაწყვეტისა და შესაბამისი სამართლებრივი დასკვნის ჩამოყალიბების, იურიდიული ტერმინოლოგიის გამოყენებით, ზეპირი და წერილი ფორმით კომუნიკაციის, ცოდნის მუდმივი განახლების, თავისი და სხვების განვითარებაზე ორიენტირებული საქმიანობის წარნართვის უნარი.

კერძო სამართლის მოდულის ათვისების შემდეგ სტუდენტი აღწერს:

სამოქალაქო სამართლის მიზნებს, წყაროებს, ძირითად ცივილურ კატეგორიებს, პრინციპებს, სახელშეკრულებო და კანონისმიერ ურთიერთობებს, საოჯახო და მემკვიდრეობით-სამართლებრივ ურთიერთობებს, შრომის სამართლის ძირითად დებულებებს, საკორპორაციო სამართლის პრინციპებს, სამოქალაქო სამართალწარმოების სტადიებსა და საქმის სასამართლოში განხილვის თავისებურებებს.

აიდენტიფიცირებს კერძო სამართლის სფეროში არსებულ სამართლებრივ პრობლემებს და მოიძიებს მათი გადაწყვეტისათვის ნორმატიულ საფუძვლებს, განმარტავს და იყენებს მათ; ადგენს კერძოსამართლებრივი შინაარსის დოკუმენტებს.

არჩევს და იყენებს შესაბამის მატერიალურ და პროცესუალურ ნორმებს კერძოსამართლებრივი მოქმედებების განხორციელებისას;

ახდენს კერძო სამართლის სფეროში ქართულ და ინგლისურ ენებზე საჭირო ინფორმაციის, მათ შორის საკანონმდებლო ცვლილებების, სასამართლო პრაქტიკის, მეცნიერების სიახლეების მოძიებას, ანალიზებს კერძო სამართლის სფეროში არსებულ სამართლებრივ პრობლემებს, ავითარებს მათი გადაწყვეტის შესაბამის მიდგომებს და განახლებული ცოდნის საფუძველზე საკუთარი სამართლებრივი დასკვნების თაობაზე, იურიდიული ტერმინოლოგიის გამოყენებით, გადაცემს ზეპირი და წერიტი ფორმით.

იცავს იურისტის საქმიანობის ეთიკის ნორმებს და სამართალწარმოებისას მოქმედებს სამართლიანობის, ადამიანის უფლებების, სოციალური და დემოკრატიული ფასეულობების გათვალისწინებით.

ავლენს ცოდნის მუდმივი განახლების უნარს;

წარმართავს თავის და სხვების განვითარებაზე ორიენტირებულ საქმიანობას, ინდივიდუალური და გუნდური მუშაობის პრინციპით.

სისხლის სამართლის მოდული ორიენტირებულია: შესძინოს სტუდენტს საფუძვლიანი ცოდნა სისხლის სამართლის სფეროში, გამოუმუშაოს ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების, სისხლის სამართლის სფეროში არსებული პრობლემების ამოცნობის, გადაჭრისა და შესაბამისი დასკვნის ჩამოყალიბების, იურიდიული ტერმინოლოგიის გამოყენებით, ზეპირი და წერიტი ფორმით კომუნიკაციის, ცოდნის მუდმივი განახლების, თავისი და სხვების განვითარებაზე ორიენტირებული საქმიანობის წარნართვის უნარი.

მოდულის ათვისების შემდეგ სტუდენტი აღწერს:

დანაშაულის არსს, სახეებს, სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობისა და დასჯადობის თავისებურებებს, სისხლის სამართალწარმოების პრინციპებს, სტადიებსა და საქმის სასამართლოში განხილვის თავისებურებებს;

აიდენტიფიცირებს სისხლის სამართლის სფეროში არსებულ სამართლებრივ პრობლემებს და მოიძიებს მისი გადაჭრის ნორმატიულ საფუძვლებს, განმარტავს და იყენებს მათ;

ადგენს სისხლისსამართლებრივი ხასიათის დოკუმენტებს;

არჩევს და იყენებს შესაბამის მატერიალურ და პროცესუალურ ნორმებს სისხლისსამართლებრივი მოქმედებების განხორციელებისას;

მოიძიებს სისხლის სამართლის სფეროში საჭირო ინფორმაციას მშობლიურ და ინგლისურ ენაზე, მათ შორის მეცნიერების სიახლეებს, საკანონმდებლო ცვლილებებსა და სასამართლო პრაქტიკას, აანალიზებს არსებულ პრობლემებს, ავითარებს მათი გადაჭრის მიდგომებს და განახლებული ცოდნის საფუძველზე, იურიდიული ტერმინოლოგიის გამოყენებით, გადაცემს ზეპირი და წერიტი ფორმით.

იცავს იურისტის საქმიანობის ეთიკის ფარგლებს და სისხლის სამართალწარმოებისას მოქმედებს სამართლიანობის, ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების, სოციალური და დემოკრატიული ღირებულებების გათვალისწინებით.

ავლენს ცოდნის მუდმივი განახლების უნარს;

წარმართავს თავის და სხვების განვითარებაზე ორიენტირებულ საქმიანობას, ინდივიდუალური და გუნდური მუშაობის პრინციპით.

პრაქტიკული კომპონენტი ორიენტირებულია: შესძინოს სტუდენტს მიღებული თეორიული ცოდნის პრაქტიკული გამოყენების უნარი იმიტირებულ სასამართლო პროცესებში ჩართვისა და აქტიური მონაწილეობის მეშვეობით;

სტუდენტი ასრულებს მისთვის განკუთვნილ როლს, შესაბამისი უფლება-მოვალეობების გათვალისწინებით. ადგენს შესაბამის დოკუმენტებს და იყენებს მას საკუთარი პოზიციის დასასაბუთებლად, გამოაქვს შესაბამისი დადგენილებები, განჩინებები და სხვ. სახის იურიდიული დოკუმენტები. საპროცესო მოქმედებების განხორციელებისას იცავს პროფესიული ეთიკის ნორმებს, ადამიანის უფლებებს და მოქმედებს სოციალური და დემოკრატიული ღირებულებების გათვალისწინებით;

მუდმივად განიახლებს ცოდნას;

წარმართავს თავისი და სხვების განვითარებაზე ორიენტირებულ საქმიანობას ინდივიდუალური და გუნდური მუშაობის პრინციპების დაცვით.

სფეროს სავალდებულო სასწავლო კურსები ორიენტირებულია: აათვისებინოს სტუდენტებს სამართლებრივი წერის კულტურა, იურისტის პროფესიული ეთიკური ქცევის სტანდარტები, ინგლისურ ენაზე სამართლებრივი ლიტერატურის მოძიების, გამოყენების და კომუნიკაციის უნარი.

სტუდენტი

აღწერს სამართლებრივი წერის და იურისტის საქმიანობის პროფესიულ სტანდარტებს. ახდენს სამართლებრივი წერის და იურისტის პროფესიული ეთიკური წესების დარღვევის იდენტიფიცირებას და სფეროში არსებული მეთოდების გამოყენებით შეიმუშავებს მათი გადაწყვეტის გზებს;

ადგენს იურიდიული შინაარსის დოკუმენტებს წერისა და ეთიკის ნორმების დაცვით; აანალიზებს პროფესიული ეთიკის სფეროში არსებულ პრობლემებს, ავითარებს მათი გადაწყვეტის მიდგომებს და აყალიბებს საკუთარ დასაბუთებულ დასკვნებს;

მოიძიებს და გამოარჩევს საჭირო ინფორმაციას ქართულ და ინგლისურ ენაზე სხვადასხვა საინფორმაციო და საკომუნიკაციო სისტემების გამოყენებით და ამყარებს კომუნიკაციას; იცავს სამართლებრივი წერის სტანდარტების და იურისტის საქმიანობის ეთიკის ნორმებს; ავლენს ცოდნის მუდმივი განახლების უნარს; წარმართავს თავის და სხვების განვითარებაზე ორიენტირებულ საქმიანობას, ინდივიდუალური და გუნდური მუშაობის პრინციპით.

სწავლება - სწავლის მეთოდები

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამა ხორციელდება სტუდენტზე ორიენტირებული სწავლება-სწავლის მეთოდების გამოყენებით, რომლებიც შესაბამისობაშია პროგრამის შინაარსთან, სწავლის შედეგებთან და უზრუნველყოფს შესაბამისი ცოდნის, უნარების, პასუხისმგებლობისა და ავტონომიურობის მქონე სპეციალისტის მომზადებას.

სწავლა-სწავლების პროცესში გამოყენებული იქნება ისეთი მეთოდები როგორცაა: ლექცია, პრაქტიკული მუშაობა (სამუშაო ჯგუფში მუშაობა, სემინარი), ელექტრონული რესურსით სწავლება. სწავლება-სწავლის მეთოდები თავის მხრივ მოიცავენ სხვადასხვა აქტივობებს: ახსნა-განმარტებას, წიგნზე მუშაობას, წერით მუშაობას, დემონსტრირებას, შემთხვევის ანალიზს (Case study), პრობლემაზე დაფუძნებულ სწავლებას (PBL), გონებრივ იერიშს (Brain storming), ქმედებაზე ორიენტირებულ სწავლებას (IBD), როლურ და სიტუაციურ თამაშებს, ინდუქცია, დედუქცია, ანალიზს, ევრისტიკულ მეთოდს, დისკუსია/ დებატებს, პრეზენტაციას, პრაქტიკულ მეთოდებს, დამოუკიდებელ სწავლას და სხვ. კომპონენტის სპეციფიკიდან გამომდინარე, სწავლის პროცესში გამოიყენება, როგორც კონკრეტული მეთოდები, ისე მეთოდების კომბინირება, რის შედეგადაც სწავლების პროცესი ხდება უფრო მრავალფეროვანი, ხოლო ბაკალავრის საქმიანობა - უფრო აქტიური. სწავლება-სწავლის მეთოდების შერჩევა-გამოყენება მიმართულია სასწავლო პროცესში სტუდენტთა აქტიური მონაწილეობის სტიმულირებაზე. სტუდენტთა ინტერესებისა და მოთხოვნილებების მაქსიმალურად გათვალისწინებაზე, სტუდენტის მიერ არა მხოლოდ მზა ცოდნის მიღებაზე, არამედ უნარ-ჩვევების გამომუშავებაზე და დაგეგმილი სწავლის შედეგების მიღწევაზე.

სტუდენტთა ცოდნის შეფასების სისტემა

სტუდენტის სწავლის შედეგის მიღწევის დონის შეფასება ხდება 100-ქულიანი (max 100 ქულა) სისტემით და მოიცავს შეფასების ორ ფორმას - შუალედურ შეფასებას და დასკვნით შეფასებას. შუალედური შეფასების მინიმალური კომპეტენციის ზღვარია 21 ქულა. დასკვნითი გამოცდის მინიმალური კომპეტენციის ზღვარი კი, დასკვნითი გამოცდის მაქსიმალური შეფასების 50 პროცენტია. დაუშვებელია კრედიტის მინიჭება შეფასების მხოლოდ ერთი ფორმის (შუალედური ან დასკვნითი შეფასების) გამოყენებით. სასწავლო კურსის საბოლოო შეფასება (ქულა) წარმოადგენს შუალედური და დასკვნითი შეფასებების ფორმებში მიღებული ქულების ჯამს.

შეფასების სისტემა უშვებს:

ხუთი სახის დადებით შეფასებას:

- (A) ფრიადი - შეფასების 91-100 ქულა;
- (B) ძალიან კარგი - მაქსიმალური შეფასების 81-90 ქულა;
- (C) კარგი - მაქსიმალური შეფასების 71-80 ქულა;
- (D) დამაკმაყოფილებელი - მაქსიმალური შეფასების 61-70 ქულა;
- (E) საკმარისი - მაქსიმალური შეფასების 51-60 ქულა.

ორი სახის უარყოფით შეფასებას:

- (FX) ვერ ჩააბარა - მაქსიმალური შეფასების 41-50 ქულა, რაც ნიშნავს, რომ სტუდენტს ჩასაბარებლად მეტი მუშაობა სჭირდება და ეძლევა დამოუკიდებელი მუშაობით დამატებით გამოცდაზე ერთხელ გასვლის უფლება;
- (F) ჩაიჭრა - მაქსიმალური შეფასების 0-40 ქულა და ნაკლები, რაც ნიშნავს, რომ სტუდენტის მიერ ჩატარებული სამუშაო არ არის საკმარისი და მას საგანი ახლიდან აქვს შესასწავლი.

შეფასების კომპონენტები, მეთოდები და კრიტერიუმები ასახულია სასწავლო კურსების სილაბუსებში. ინფორმაცია შეფასების სისტემისა და კომპონენტების შესახებ ხელმისაწვდომია სტუდენტებისათვის.

კურსდამთავრებულის დასაქმების სფერო

სამართლის საბაკალავრო პროგრამის კურსდამთავრებული უფლებამოსილია იმუშაოს ნებისმიერ იმ თანამდებობაზე, სადაც მოითხოვება სამართლის ბაკალავრის აკადემიური ხარისხი და არ არის სავალდებულო სახელმწიფო სასერტიფიკაციო გამოცდის ჩაბარება ან/და საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული დამატებითი წინაპირობები.

საგანმანათლებლო პროგრამის დასრულებისა და ბაკალავრის ხარისხის მიღების შემდგომ ბაკალავრს შეუძლია დასაქმდეს როგორც კერძო, ისე სახელმწიფო სტრუქტურებში და არასამთავრობო ორგანიზაციებში.

კურსდამთავრებული პროფესიული საქმიანობის განსახორციელებლად შეიძლება დასაქმდეს:

- საკანონმდებლო და აღმასრულებელი ხელისუფლების ორგანოებში;
- სასამართლო ორგანოებში;
- სამართალდამცავ და სხვა მაკონტროლებელ ორგანოებში;
- კორპორაციულ სტრუქტურებში;
- საჯარო სამართლის იურიდიულ პირებში ან სხვა არასამეწარმეო (არაკომერციულ) ორგანიზაციებში;
- საერთაშორისო ორგანიზაციებში და სხვ.

სწავლის გაგრძელების შესაძლებლობა

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის დასრულების შემდეგ კურსდამთავრებული უფლებამოსილია, სწავლა განაგრძოს საქართველოს ან სხვა ქვეყნების უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში სამართლის მიმართულების სამაგისტრო პროგრამაზე, ან ნებისმიერი მიმართულების სამაგისტრო პროგრამაზე კანონმდებლობით დადგენილი წესით

პროგრამის განხორციელების მატერიალური რესურსი

სამართლის საგანმანათლებლო პროგრამა უზრუნველყოფილია საბიბლიოთეკო, მატერიალური და საინფორმაციო-ტექნოლოგიური რესურსით, რომელიც უზრუნველყოფს პროგრამის მიზნებისა და შედეგების მიღწევას. კერძოდ: საბიბლიოთეკო რესურსი, სათანადო ინვენტარით აღჭურვილი სასწავლო აუდიტორიები, საკონფერენციო დარბაზები, იმიტირებული სასამართლო სხდომათა დარბაზი, კრიმინალისტიკური ლაბორატორია, კომპიუტერული ცენტრები, აკადემიური და ადმინისტრაციული პერსონალის სამუშაო ოთახები და სხვ.

ბიბლიოთეკაში განთავსებულია სასწავლო კურსების სილაბუსებით განსაზღვრული სავალდებულო ლიტერატურა და სხვ. სასწავლო მასალა (მათ შორის ელექტრონულ მატარებლებზე არსებული). ბიბლიოთეკის ბეჭდური და ელექტრონულ მატარებლებზე არსებული ფონდი განახლებადია სფეროში მიმდინარე განვითარებების კვალდაკვალ და უზრუნველყოფს საბაკალავრო პროგრამით გათვალისწინებული სწავლის შედეგების მიღწევასა და სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის განხორციელებას; სტუდენტებისა და

პერსონალისთვის ხელმისაწვდომია საქართველოს საკანონმდებლო მაცნეს ვებგვერდზე (www.matsne.gov.ge) განთავსებული სისტემატიზებული ნორმატიული აქტები, საერთაშორისო ელექტრონული საბიბლიოთეკო ბაზები. კერძოდ: ELSEVIER (Scopus; Science Direct; Scival Funding (Funding Institutional), Cambridge Journals Online (<https://www.cambridge.org/core>); [Edward Elgar Publishing Journals and Development Studies e-books](https://www.elgaronline.com/page/70/journals) (<https://www.elgaronline.com/page/70/journals>), EBSCO Legal Collection, Heinonline <https://home.heinonline.org/content/Legal-Classics/>.

პროგრამის განხორციელების ადამიანური რესურსებით უზრუნველყოფა

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის განხორციელება უზრუნველყოფილია მაღალკვალიფიციური კადრებით. საგანმანათლებლო პროგრამით გათვალისწინებულ კომპონენტებს უძღვება უნივერსიტეტის აკადემიური და მოწვეული პერსონალი, რომელთაც აქვთ სწავლის შედეგების გამომუშავებისათვის აუცილებელი სათანადო კომპეტენცია - დოქტორის (ან მასთან გათანაბრებული) აკადემიური ხარისხი, სამეცნიერო-კვლევითი, პედაგოგიური და პრაქტიკული საქმიანობის გამოცდილება და სხვ.

პროგრამის განხორციელების ფინანსური უზრუნველყოფა

სამართლის ფაკულტეტის ბიუჯეტში გათვალისწინებულია სამართლის საგანმანათლებლო პროგრამის მხარდაჭერა. ფაკულტეტის ბიუჯეტში გათვალისწინებულია პროგრამის განმახორციელებელი პერსონალის ანაზღაურების, წიგნადი ფონდის და სასწავლო მასალის განახლების, სამეცნიერო კვლევების დაფინანსების (მათ შორის შიდა გრანტი, კონფერენციები და სხვ.), სტუდენტთა ინიციატივების დაფინანსების და სხვა აქტივობების ხარჯები. პროგრამისათვის ფაკულტეტის ბიუჯეტით გათვალისწინებული ფინანსური რესურსების გამოყოფა ეკონომიკურად მიღწევადია.